

Khu lưu niệm nghệ thuật đờn ca tài tử Nam bộ và nhạc sĩ Cao Văn Lầu

Khu lưu niệm nghệ thuật Đờn ca tài tử Nam bộ và nhạc sĩ Cao Văn Lầu luôn là một trong những điểm đến mà nhiều du khách lựa chọn mỗi khi có dịp ghé thăm Bạc Liêu. Không chỉ để bày tỏ tình cảm với vị nhạc sĩ tài hoa, mà còn là cách để những người yêu thích môn nghệ thuật Đờn ca tài tử tìm hiểu sâu hơn những giá trị của môn nghệ thuật được UNESCO vinh danh là Di sản Văn hóa Phi vật thể đại diện của nhân loại.

Tọa lạc tại khóm 4, phường 2, thành phố Bạc Liêu, Tỉnh Bạc Liêu nằm ngay tại khu dân cư đông đúc tuy nhiên khi đến với Khu lưu niệm nghệ thuật Đờn ca tài tử Nam bộ và nhạc sĩ Cao Văn Lầu, quý khách sẽ thưởng thức được trọn vẹn không gian đờn ca tài tử, những cung bậc trầm bổng của bài ca bất hủ Dạ Cổ Hoài Lang cũng như rung động trước câu chuyện tình yêu trắc trở của người cố nhạc sĩ tài hoa Cao Văn Lầu. Ngoài ra du khách còn được chiêm ngưỡng những công trình kiến trúc đặc sắc mang đậm nét nghệ thuật Đờn ca tài tử.

Khi đến với Khu lưu niệm nghệ thuật Đờn ca tài tử Nam bộ và nhạc sĩ Cao Văn Lầu quý khách sẽ được tham quan các công trình hạng mục như: Đài nguyệt cầm, Tượng nhạc sĩ Cao Văn Lầu cùng vườn nhạc cụ bằng đá, nhà trưng bày nghệ thuật Đờn ca tài tử Nam bộ và sân khấu cải lương, nhà trưng bày về cuộc đời và sự nghiệp của nhạc sĩ Cao Văn Lầu cùng với lịch sử hình thành bản Dạ Cổ Hoài Lang. Bên cạnh đó quý khách sẽ được thưởng thức những giai điệu ngọt ngào sâu lắng của bản Dạ Cổ Hoài Lang chuẩn, cuối cùng sẽ là gian hàng trưng bày sản phẩm OCOP của Tỉnh Bạc Liêu với những đặc sản nổi tiếng của địa phương.

Khi vừa đi qua cổng chính, du khách sẽ bắt gặp Đài Nguyệt Cầm, một công trình kiến trúc đặc biệt ấn tượng với hình ảnh cây đờn Kim được cách điệu trong ống tre, nhằm để vinh danh nghệ thuật Đờn ca tài tử Nam bộ. Ngoài ra những đoạn bậc thang bước lên đài cũng mang một ý nghĩa sâu xa hiện lên từ những con số 2,4,8,16,32,64 – đó chính là sự phát triển của bản Dạ Cổ Hoài Lang từ

nhịp gốc ban đầu là nhịp 2 phát triển thành bản Vọng cổ. Xung quanh Đài Nguyệt Cầm được khắc họa trên đá 20 bài tổ trong Đờn ca tài tử như 3 bản Nam, 6 bản Bắc, 4 bài Oán, 7 bài Lớn.

Đằng sau Đài nguyệt cầm là tượng nhạc sĩ Cao Văn Lầu với bản Dạ Cổ Hoài Lang được khắc ngay phía sau.

Phía trước tượng Nhạc sĩ chính là Vườn nhạc cụ với các biểu tượng các loại nhạc cụ trong nghệ thuật Đờn ca tài tử Nam bộ, như đờn Tranh, đàn Cò, đờn Bầu, Guitar phím lõm, ... Điểm khác biệt của vườn nhạc cụ này là các nhạc cụ hoàn toàn được tạc bằng đá xanh, nhìn rất vững chắc và có hồn.

Bên trái là các nhà trưng bày hiện vật cũng như tài liệu liên quan đến nghệ thuật Đờn ca tài tử Nam bộ và nhạc sĩ Cao Văn Lầu, bên phải là các khối phục vụ; phía cuối của dự án là khối nhà biểu diễn loại hình đờn ca tài tử bố trí nằm trên hồ nước tạo cảm giác thanh bình mát dịu khiến du khách thoải mái khi nghe biểu diễn Đờn ca tài tử.

Nếu muốn chiêm ngưỡng những tư liệu quý về nghệ thuật đờn ca tài tử hay ngắm nhìn hình ảnh của các nghệ sĩ, nghệ nhân cải lương tiêu biểu của Bạc Liêu thì khu nhà trưng bày là nơi du khách nhất định phải tham quan. Tại đây, phục trang sân khấu của nhiều nghệ sĩ cải lương nổi tiếng, những cảnh phục dựng đờn ca tài tử bằng sáp hay những nhạc cụ cổ của các nghệ nhân đều có mặt.

Ngoài ra, du khách sẽ được nghe thuyết minh viên kể về cuộc đời cũng như sự nghiệp của cố nhạc sĩ Cao Văn Lầu (hay Sáu Lầu) một cách chân thực và xúc động. Ông sinh ngày 22/12/1890 tại xóm Cây Cui, thôn Thuận Lễ, tổng Thạnh Hội Hạ, huyện Tân Thạnh, phủ Tân An, tỉnh Gia Định (nay là xã Thuận Mỹ, huyện Vàm Cỏ, tỉnh Long An). Do hoàn cảnh khó khăn, gia đình ông trôi dạt nhiều nơi trước khi dừng chân tại Bạc Liêu. Với sự hướng dẫn những bước đi đầu tiên của nhạc sư cổ nhạc Lê Tài Khí (Nhạc Khi), tài năng của một người nhạc sĩ lớn trong ông đã được phát triển và tỏa sáng. Cùng với những biến cố

trong cuộc đời đó cũng chính là chất xúc tác để ông cho ra đời một bài ca bất hủ – Dạ Cổ Hoài Lang. Để rồi qua bao thăng trầm của lịch sử cổ nhạc, Cố Gs.Ts Trần Văn Khê đã nói rằng “ Trong cổ nhạc Việt Nam chưa có bài bản nào giống như bản Dạ Cổ Hoài Lang trở thành Vọng cổ, từ một sáng tác cá nhân trở thành sáng tác của tập thể, sinh ra từ đầu thế kỷ lớn lên sống mạnh, biến hóa muôn hình vạn trạng và sẽ còn sống mãi trong lòng người Việt khắp năm Châu”.

Dạ Cổ Hoài Lang – Đêm nghe tiếng trống nhớ chồng. Bản nhạc được Nhạc sĩ Cao Văn Lầu viết khi ông và vợ buộc phải xa cách sau 3 năm chung sống mà không có con, phạm vào lễ giáo phong kiến khắc khe lúc bấy giờ - Tam niên vô tử bất thành thê (ba năm chung sống không có con nói dối sẽ không thành chồng vợ). Trong thời gian này vì nhớ thương vợ, đêm đêm ông ôm đàn Kim để gây lên tiếng lòng của mình trong hoàn cảnh đau xót, chia ly, những giai điệu những ca từ đều nói lên nỗi niềm của ông dành cho người vợ của mình. Và ông tin rằng là một người phụ nữ, vợ còn nhớ thương ông hơn nữa nên ông mới đặt tên cho bản nhạc lòng này là Hoài Lang (nhớ chồng)mà không phải là Hoài Nương (nhớ vợ). Sau hơn 100 năm từ khi ra đời, vào rằm tháng 8 năm 1919 bản tình ca bất hủ Dạ Cổ Hoài Lang của nhạc sĩ Cao Văn Lầu đến giờ vẫn làm rung động hàng triệu con tim người Việt vì chứa đựng những tình cảm, nghĩa phu thê sâu đậm.

Cùng với nhiều hạng mục kể trên, một trong những nơi tại Khu lưu niệm mà du khách không thể không bước đến, đó chính là khu mộ của gia đình cố nhạc sĩ. Khu mộ là nơi nằm cạnh nhau của thân sinh, thân mẫu và người vợ đoan trang của cố nhạc sĩ Cao Văn Lầu. Đến viếng ngôi mộ điệu nhạc trầm bổng mang mác nỗi buồn, hòa lẫn với tiếng đàn lời ca của các nghệ nhân, dường như làm cho người nghe cảm thấy xót xa và khâm phục hơn trước tài đức của người đã khuất.

Ngày nay khi đến với Bạc Liêu, du khách chắc chắn không thể bỏ qua điểm đến lý tưởng mang nhiều cảm xúc như Khu lưu niệm Đờn ca tài tử Nam bộ và nhạc sĩ Cao Văn Lầu, cũng chính vì thế mà lượng du khách đến rồi đi, đi rồi lại trở về ngày một nhiều hơn, đó cũng là lý do Bạc Liêu tự hào là một trong những cái nôi của Đờn ca tài tử Nam bộ, càng tự hào hơn bởi là vùng đất “ địa linh nhân

kiệt” là nơi đã sinh ra, nuôi dưỡng tâm hồn cho những lớp nghệ nhân nghệ sĩ tài hoa, nối gót các bậc tiền nhân đời trước, để hôm nay và mai sau lớp trẻ mãi gìn giữ, phát huy giá trị truyền thống bản sắc văn hóa của quê hương xứ cơ cầu.